

СТАН ТРАВНОЇ СИСТЕМИ В УЧНІВ РЕШЕТИЛІВСЬКОЇ ГІМНАЗІЇ

Черкащенко О.О., Бажан А.Г.

Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка

Травна система – це одна з найважливіших систем в організмі людини. Так як організм людини у процесі життєдіяльності витрачає різні речовини та значну кількість енергії, то на покриття цих витрат із довкілля повинні надходити речовини, що відновлюють структурні та енергетичні потреби організму. Дитяча травна система має деякі особливості чи відмінності порівняно з дорослими. Саме діти найсприйнятливіші до різноманітних захворювань травної системи. Тому знання цих особливостей та найпоширеніші захворювання цієї системи необхідні кожному вчителю, а особливо вчителю біології.

Відомо, що захворювання шлунково-кишкового тракту – одна із найбільш частих форм патології як у дорослих, так і у дітей. За даними МОЗ України розповсюдженість патології органів травлення невпинно збільшується: у 2008 році вона склала 1381,0 на 10 тис. дитячого населення (проти 1252,0 на 10 тис. у 2004 році). Хронічні захворювання травної системи складають 60-65% всіх хвороб органів травлення, а 70-75% із них – це хронічні запальні захворювання верхніх відділів травного тракту [1,4]. Більшість хворих на різноманітні патології травної системи – це діти шкільного віку. Адже діти ще не сприймають відповідальність у підтриманні свого здоров'я, часто харчуючись різноманітними шкідливими продуктами, які отруюють їх із середини. Саме від неправильного харчування найчастіше і виникають різноманітні захворювання, які потім ми намагаємося вилікувати. Значна розповсюдженість ураження різних органів травної системи, стійкість морфологічних змін слизової оболонки викликають досить великі труднощі, незважаючи на використання сучасних гастроентерологічних методів, на досягнення покращення стану травної системи у дітей [2].

Метою нашої роботи було вивчити особливості та стан травної системи в учнів Решетилівської гімназії.

Ми спробували з'ясувати анатомо-фізіологічні особливості травної системи у дітей шкільного віку, вяснити, які ж найпоширеніші порушення в роботі та хвороби травної системи, дослідити сучасний стан травної системи в учнів Решетилівської гімназії та визначити, які захворювання травної системи в них трапляються найчастіше.

Сучасний стан травної системи учнів Решетилівської гімназії так детально вивчається вперше, що, вважаємо, досить важливим для профілактики подібних захворювань.

Система органів травлення складається із ротової порожнини з трьома парами великих слинних залоз, глотки, стравоходу, шлунка, тонкої кишки (до складу якої входять дванадцятипала кишка – в неї відкриваються протоки печінки і підшлункової залози, порожня і клубова кишки) та товстої кишки, яка складається із сліпої, ободової і прямої кишок. В ободовій кишці розрізняють висхідну, низхідну і сигмовидну кишки.

Травна система у дітей шкільного віку має певні анатомо-фізіологічні особливості. Так, у 6-7 років у дітей починають випадати молочні зуби, і замість них поступово виростають постійні зуби. Перед зміною корені молочних зубів розсмоктуються, після чого вони випадають. Малі корінні і треті великі корінні, або зуби мудрості, виростають без молочних попередників. Прорізування постійних зубів закінчуються до 14-15

років.

Певні відмінності спостерігаються у слиновиділенні. Найпомітніші зрушення у слиновиділенні відмічаються у дітей від 9 до 11 років: за добу у дітей виділяється близько 800 см³ слини.

У дітей слизова оболонка стравоходу багата на кровоносні судини, ніжна, легко може бути поранена грубою їжею. Довжина стравоходу у віці 5 років – 16 см, а в 15 років – 19 см. Також є відмінності і в будові та функціях шлунка. А саме, місткість шлунка збільшується з віком. Якщо у новонародженого вона складає 30-35 мл, то до кінця першого року життя збільшується в 10 разів. В 10-12 років досягає 1,5 л. У віці від 4-7 років загальна кислотність шлункового соку в середньому становить 35,4 одиниці, у дітей від 7-12 років вона дорівнює 63. У дітей кишки відносно довші ніж у дорослих. Особливо інтенсивно кишки ростуть у довжину від 10-15 років, та м'язовий шар кишок і його еластичні волокна розвинені у дітей значно менше, ніж у дорослих.

Ріст і розвиток підшлункової залози триває до 11 років. А печінка відносно більша, ніж у дорослих. Особливо інтенсивно вона росте у віці 14-15 років, досягаючи маси 1300-1400 г.

Травна система дітей старшого віку практично не відрізняється від дорослих. Стравохід у дітей старшого віку та дорослого становить близько 25 см, шлунок має вигляд зігнутого мішка, що вмщує близько 2 л їжі. За добу у дорослої людини виділяється 1,2-2 л соку. Довжина тонкої кишки дорівнює 1,5-2 м. Підшлункова залоза має видовжену форму і її вага в старшому віці становить приблизно до 100 г. Печінка в цьому віці складає близько 3-5 % усієї маси тіла. Еластичність та перистальтика кишечника дещо більша, ніж у дітей молодшого віку і майже відповідає дорослому віку. У дорослих довжина кишок дещо менша, ніж у дітей, і перевищує довжину їх тіла в 4-5 разів [3].

Відомо безліч порушень в роботі та різноманітні хвороби травної системи. Найпоширенішими з них є: гастрит, який може мати хронічну та гостру форму, гастродуоденіт, панкреатит, дискінезія травного каналу, діарея, дуоденіт, дисбактеріоз, коліти, гепатит, шлунково-кишкові кровотечі та таке захворювання як аліментарна дистрофія.

Сучасний стан травної системи у школярів Решетилівської гімназії при обстеженні дітей на щорічному медогляді показало, що порушення травної системи є одним із найпоширеніших захворювань. Ми проаналізували дані за 2008-2009 рік учнів з п'ятого по одинадцятий клас. За результатами дослідження визначено декілька порушень у дітей з хронічними патологіями органів травлення. Аналіз результатів медогляду дозволив встановити, що при кожному із видів захворювань існують певні відхилення від нормального стану травної системи. Загальна кількість досліджуваних дітей в школі склала 662 учні.

Найпоширенішими захворюваннями у школярів у певних вікових періодах є такі як хронічний гастрит, дискінезія жовчно-вивідних шляхів, хронічний гастродуоденіт та панкреатит.

Хронічний гастрит набрав найбільшого поширення серед загальної кількості хворих у IX класі. Далі кількість хворих в класах знижується, і становить по три хворих учнів у V-VII класах. Найменша кількість хворих на хронічний гастрит була виявлена у X та XI класах.

Дискінезія жовчно-вивідних шляхів займає найвище місце серед захворювань в дітей шкільного віку. Найбільша кількість хворих спостерігається у IX класі і склала 7 учнів, далі ці показники дещо змінюються і

становлять: 6 хворих у X класі, 5 – у VIII класі, та найменша кількість хворих учнів у V-VII та XI класах – по 3 учні, які мають це захворювання.

Хронічний гастродуоденіт є одним з найменш поширеним захворюванням серед школярів. Найбільша кількість учнів з таким діагнозом була в X класі і становила троє дітей, та найменша кількість – у VIII та XI класах – по одному учневі в класі.

Панкреотит – другий по найменшій кількості хворих. Найбільша кількість учнів хворих на це захворювання спостерігається у VIII класі, і становить тільки 2 учні. По одному учневі, хворому на цю хворобу, було у V, X та XI класах.

Отже, розповсюдженість захворювань травної системи по найбільшій кількості хворих – у старших класах – з VIII по XI класи. Ці захворювання проявляються в більшій мірі як наслідок неправильного харчування, викликані різноманітними шкідливими продуктами харчування, при недотриманні гігієни, що призводить до потрапляння в відділи травного каналу певних мікроорганізмів та інфекцій. Також важливим чинником є те, що діти підліткового віку часто споживають спиртні напої, які, в свою чергу, здійснюють шкідливий вплив на загальний стан травної системи.

Таким чином, найпоширенішими порушеннями в роботі травної системи у дітей є хронічні гастрити, гастродуоденіт, панкреотит. Інколи були поодинокі випадки дисбактеріозу, коліту, дуоденіту, гепатиту.

Школярі Решетилівської гімназії (з V по XI клас) мають різні хвороби травної системи, які в тій чи іншій мірі залежать від віку.

Учні з V по VII клас не хворіють на хронічний гастродуоденіт, а в VIII-XI класах ця хвороба поширена.

Найпоширенішими хворобами є хронічний гастрит і дискнезія жовчно-вивідних шляхів, менш поширені серед учнів хронічний гастродуоденіт і панкреотит. Загалом, стан травної системи в учнів гімназії має порівняно низький рівень захворювань.

Нами було визначено, що в учнів VIII-X класах найчастіше трапляються такі захворювання травної системи, як хронічний гастрит, панкреотит, гастродуоденіт.

Література

1. Белоусов А. С, Водолагин С. Д., Жаков С. П. , Деференциальная диагностика и лечение болезней органов пищеварения. – М.: Медицина, 2002. – 424 с.
2. Белоусов Ю. В. Гастроентерология детского віку. – Харків: Консум, 2000. – 527 с.
3. Хрипкова А. Г. Антропова М. В. Фарбер Д. А. Возрастная физиология и школьная гигиена. – М. : Просвещение, 1990. – 319 с.
4. <http://doctor.itop.net>

ВИДОВИЙ СКЛАД ПАВУКІВ ОКОЛИЦЬ СЕЛА ПОГРЕБИ ГЛОБИНЬСЬКОГО РАЙОНУ.

Юр'єва К.В.

Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка

Підклас павуки – це одна з слабо вивчених груп хижаків, яка відіграє важливу роль в регуляції чисельності комах. Тому потреба в точному визначенні видів павуків дуже велика.